

Digitale toegankelijkheid voor personen met een handicap: nieuwe rechtsontwikkelingen

Computerrecht 2017/199

Editorial

Op 14 juli 2016 is in Nederland het VN-Verdrag inzake rechten van personen met een handicap (UNCRPD) in werking getreden.¹ Toegankelijkheid, waaronder digitale toegankelijkheid, is een van de grondbeginselen van dit verdrag (art. 3 en 9). Nu toegang tot informatie steeds meer met digitale middelen plaatsvindt, is van belang dat personen met een handicap (beperking) hier ook gebruik van kunnen maken. Drie recente rechtsontwikkelingen in Nederland en de Europese Unie verdienen in dit licht aandacht.

De eerste rechtsontwikkeling is de aankondiging door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) om in een komend wetsvoorstel – het concept-wetsvoorstel voor de Wet generieke digitale infrastructuur² – een verplichting voor overheidsinstanties op te nemen om hun websites toegankelijk te maken voor personen met een beperking.³ Een zodanige wettelijke verplichting is op korte termijn noodzakelijk in verband met de implementatie van Richtlijn 2016/2102/EU betreffende de toegankelijkheid van de websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties.⁴ Naar mijn opvatting is het positief dat met dit concept-wetsvoorstel een wettelijke basis voor toegankelijkheid van websites van overheidsinstanties wordt voorbereid. Wel bepleit ik, aansluitend bij de inbreng in de internetconsultatie van het College voor de Rechten van de Mens en Stichting Drempelvrij,⁵ dat het concept-wetsvoorstel op twee punten wordt aangescherpt. Ten eerste is het wenselijk aan het concept-wetsvoorstel bepalingen toe te voegen over toezicht op de verplichtingen inzake digitale toegankelijkheid en bepalingen over handhaving met bestuurlijke sancties. Ten tweede is een aanvulling van art. 8 van het concept-wetsvoorstel wenselijk. Daarin wordt bepaald dat bestuursorganen en aangewezen organisaties moeten voldoen aan ‘regels met betrekking tot de werking, betrouwbaarheid en beveiliging van de toegang tot elektronische dienstverlening die zij in stand houden’. In deze bepaling wordt het element ‘toegankelijkheid voor een ieder’ niet genoemd. Het is wenselijk dit element wel expliciet op te nemen in de wettekst vanwege het grote belang van digitale toegankelijkheid voor personen met een beperking.

De tweede rechtsontwikkeling die aandacht verdient betreft de inwerkingtreding per 1 januari 2017 van het nieuwe art. 2a, tweede lid, van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte: een bepaling inzake een verplichting tot het zorg dragen voor ‘algemene toegankelijkheid’. Dit nieuwe wetsartikel, dat van toepassing is op aanbieders van goederen en diensten, moet ervoor zorgen dat eenieder met een beperking toegang heeft tot voorzieningen en niet meer persoonlijk om een aanpassing hoeft te vragen. Wel is in dit artikel bepaald dat het tot stand brengen van algemene toegankelijkheid niet tot een onevenredige belasting voor de aanbieder moet leiden. De nieuwe plicht tot zorg

1 Rijkswet van 14 april 2016, houdende goedkeuring van het op 13 december 2006 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (UNCRPD)), *Stb* 2016, 182, *Tb*. 2007, 169, *Tb*. 2014, 113.

2 Dit concept-wetsvoorstel is in januari-maart 2017 in internetconsultatie gebracht: Internetconsultatie.nl, Wet GDI. De regering is voornemens om bij AMvB krachtens art. 2 van dit concept-wetsvoorstel de Europese toegankelijkheidsstandaard ETSI EN 301 549 aan te wijzen als een verplicht toe te passen standaard (memorie van toelichting p. 11-12).

3 *Kamerstukken II* 2014/15, 26643, 366, p. 8-9.

4 Richtlijn (EU) 2016/2102 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 inzake de toegankelijkheid van de websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties, *Pb EU*, L 327/1. De implementatie-deadline voor deze Richtlijn is 23 september 2018.

5 Internetconsultatie.nl, Wet GDI, reacties.

voor algemene toegankelijkheid geldt ook voor aanbieders van digitale diensten, zoals webwinkels, banken, restaurants met menukaart op de website. Ook apps en andere ICT-toepassingen vallen daaronder.⁶ Hoe de nieuwe plicht tot algemene toegankelijkheid in de rechtspraak zal worden ingekleurd is nog onzeker.⁷ Bij het College voor de Rechten van de Mens is een zaak inzake digitale toegankelijkheid tegen een bank aanhangig.⁸ De zaak betreft een klacht van een klant bij deze bank die stelt dat de mobielbankieren-app van deze bank niet goed bruikbaar is voor blinden en slechtzienden. Het oordeel van het College in deze zaak wordt in het najaar van 2017 verwacht en kan richtsnoeren bieden voor de rechtspraak bij de inkleuring van de nieuwe plicht tot algemene toegankelijkheid voor aanbieders van digitale diensten.

De derde rechtsontwikkeling betreft het voorstel voor een Europese richtlijn betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de toegankelijkheidseisen voor producten en diensten.⁹ Dit voorstel, dat thans in behandeling is in het Europese Parlement en in de Raad¹⁰, moet bijdragen aan het beter functioneren van de interne markt en tegemoetkomen aan de vraag naar toegankelijke producten en diensten. Harmonisatie vindt plaats met behulp van algemene beginselen die gebaseerd zijn op het principe 'ontwerpen voor iedereen'. Het voorstel voor de Richtlijn helpt de lidstaten hun verplichtingen uit hoofde van het UNCRPD na te komen. De EU-lidstaten worden in het voorstel voor deze Richtlijn verplicht erop toe te zien dat de in de Richtlijn opgesomde producten en diensten voldoen aan in de bijlagen nader uitgewerkte toegankelijkheidseisen. Onder deze producten vallen o.m. computerapparatuur, geldautomaten, kaartautomaten, incheckautomaten en eindapparatuur met geavanceerde computerfuncties met betrekking tot telefoniediensten en audiovisuele mediadiensten. Onder de diensten vallen telefoniediensten, audiovisuele mediadiensten, bankdiensten en elektronische handel.

Elk van de drie in het voorgaande beschreven rechtsontwikkelingen kan bijdragen aan de inkleuring van het recht op digitale toegankelijkheid voor personen met een handicap zoals verankerd in art. 9 jo. 3 van het UNCRPD. Gezamenlijk commitment aan de doelstelling van digitale toegankelijkheid en inclusiviteit bij alle betrokken stakeholders – wetgevers, beleidsmakers, ontwikkelaars en aanbieders van producten en diensten en civil society – is nodig om dit nieuwe fundamentele recht de komende jaren stapsgewijs vorm te geven.

6 D. Houtzager, toespraak 'Digitale toegankelijkheid als mensenrecht', presentatie voor het Nationaal Congres Digitale Toegankelijkheid, Driebergen 31 mei 2016, www.ncdt.nl/2016/wp-content/uploads/2016/04/2016-houtzager-vn-verdrag.pdf.

7 Zie hierover het Besluit algemene toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte, Stb. 2017, 256. Een kernelement is de 'geleidelijke verwezenlijking' van de algemene toegankelijkheid (art. 3 en 6 Besluit jo. art. 2a Wgbh/cz).

8 Zitting College Rechten van de Mens 13 juli 2017 – Klacht over handicap/chronische ziekte, www.mensenrechten.nl/Zittingsagenda/zitting-13-juli-klacht-over-handicapchronische-ziekte.

9 Brussel, 2.12.2015, COM/2015/0615 final – 2015/0278 (COD).

10 Legislative Observatory Procedure File 2015/0278 (COD).